

Молодіжний економічний вісник ХНЕУ ім. С. Кузнеця

№ 2

Журнал

червень 2025

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Молодіжний економічний вісник
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

№ 2
червень 2025
Журнал

Виходить щоквартально

Засновник – ХНЕУ ім. С. Кузнеця.
Видавець – ФОП Стожук А. П.

Ідентифікатор медіа: R30-02756
(рішення Національної ради України
з питань телебачення і радіомовлення
№ 685, протокол № 9 від 7 березня 2024 року).

Затверджено на засіданні
вченої ради університету
Протокол № 2 від 27.06.2025 р.

Періодичність – щоквартально.
Мова видання – українська, англійська, французька, німецька.

Засновано в січні 2015 року згідно з рішенням вченої ради.

Редакційна колегія

Пилипенко А. А. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ імені Семена Кузнеця (головний редактор)

Бриль М. С. – канд. екон. наук, доцент ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Власенко Т. А. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Вовк В. А. – канд. екон. наук, доцент ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Гриневич Л. В. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Журавльова І. В. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Яценко Р. М. – канд. екон. наук, доцент ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Малярець Л. М. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Назарова Г. В. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Пушкар О. І. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Тищенко В. Ф. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Чернишов В. В. – канд. екон. наук, доцент ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Ястремська О. М. – докт. екон. наук, професор ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Поштова адреса засновника:

61165, Україна, м. Харків, пр. Науки, 9а, Харківський національний економічний університет
імені Семена Кузнеця

Конт. телефон: (057)702-03-04

Відповідальність за достовірність фактів, дат, назв, імен, прізвищ, цифрових даних, які наводяться, несуть автори статей.

Рішення про розміщення статті приймає редакційна колегія. У текст статті без узгодження з автором можуть бути внесені редакційні виправлення або скорочення.

Редакція залишає за собою право їх опублікування у вигляді коротких повідомлень і рефератів.

У разі копіювання чи передрукування матеріалів посилання на електронний журнал обов'язкове.

Свідectво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи ДК № 4853 від 20.02.2015 р.

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2025

Каменчук М. І. SWOT-аналіз як основа формування маркетингових стратегій підприємств	75
Капля В. О. Корпоративна культура на підприємстві: вітчизняний досвід	79
Квартенко К. Р. Особливості сучасних інструментів маркетингу	82
Кірієнко К. В. Ризики та можливості для банківської системи України в умовах воєнного стану	84
Кірющенко Д. М. Теоретичні засади соціально-психологічної адаптації військовослужбовців до цивільного життя	88
Ковальова А. В. Принципи та підходи формування стратегії конкурентного позиціонування бренду	91
Ковальова Ю. С. Мотивація персоналу підприємства в умовах воєнного стану	94
Ковік А. Є. Сучасні тенденції розвитку маркетингових комунікацій на підприємстві	96
Kokosha K. Optimization of warehouse logistics management in enterprises during military conditions	99
Колеснікова А. В. Розвиток підприємств різних галузей і бізнес-моделей під час воєнного стану та їх перспективи у поствоєнний період	101
Колісник В. Е. Удосконалення використання трудового та соціального потенціалу підприємства	105
Колісник К. В. Психологічні аспекти адаптації вимушених мігрантів до нових умов праці	108
Корабельська К. А. Вплив стратегічного управління якістю на конкурентоспроможність підприємства	110
Koshcheieva D. International standards in the field of social protection: impact on local initiatives	113
Кравцова Ю. Р. Реформування процедур скорингу та оцінки платоспроможності позичальників у період воєнного стану	116
Крупський В. В. Китай як архітектор нового світового порядку	119
Кульбак А. О. Лояльність споживачів: фактори, що впливають на довіру до підприємства	121
Куценко М. І. Особливості впровадження штучного інтелекту у роботу соціальних працівників в Україні	124
Ларін А. С. Сучасні підходи до маркетингової діяльності підприємств на основі поведінки споживачів	127
Lemen П. Procurement management enterprises based on the definition attractive suppliers in the military time	129
Литвин Д. С. Етапи розробки системи нематеріальної мотивації персоналу	131
Майстро М. А. Роль держав Балтії у європейській безпековій архітектурі	134
Мачихіна О. В. Вплив бренду на процес прийняття рішення про покупку	137
Машарова В. В. Сучасні підходи до організації маркетингової діяльності підприємства на зовнішніх ринках	139

Висновок. Інструменти маркетингу є основою у просуванні продукції, де упаковка товару впливає на комунікацію зі споживачем, є засобом виділення серед конкурентів, елементом позиціонування та брендингу. Ефективна упаковка здатна суттєво вплинути на вибір споживача, підвищити лояльність до бренду та створити додаткову цінність продукту. Сучасні тенденції розвитку пакувальної індустрії характеризуються взаємодією з брендом, екологічністю та впровадженням інноваційних технологій і персоналізованих рішень.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі пов'язані з вивченням впливу нових технологій на розвиток упаковки, аналізом ефективності різних типів упаковки для різних категорій товарів та дослідженням сприйняття екологічної упаковки різними сегментами споживачів.

Науковий керівник – д-р соціол. наук, професор Лисиця Н. М.

Література: 1. Нільсон Т., Халт С. Конкурентний брендинг. Київ: Знання, 2019. 198 с. 2. Ромат Є. В., Зозульов О. В. Маркетингові комунікації : навч. посіб. Київ: ХНЕУ, 2018. 294 с. 3. Мельник О. В. Упаковка як ефективний інструмент маркетингової комунікації. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2018. С. 45–53. 4. Вплив кольорових рішень упаковки на сприйняття бренду. *Journal of Marketing Research*. 2022. Vol. 59 (4). P. 789–803. 5. Procter & Gamble. Звіт зі сталого розвитку 2023. URL: <https://www.pg.com/sustainability-report-2023>. 6. Coca-Cola: Lessons from the «Share a Coke» Campaign. 2020 // Harvard Business Review. URL: <https://hbr.org/cases/coca-cola-share-a-coke>.

Стаття надійшла до редакції 17.03.2025 р.

РИЗИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

УДК 336.7

Кірієнко К. В.

Здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня IV курсу
ННІ менеджменту і маркетингу ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. У статті досліджено вплив воєнного стану на банківську систему України. Визначено ключові ризики, що впливають на стабільність банків, і розглянуто можливості, що сприяють адаптації та розвитку банківської системи.

Ключові слова: банківська система, учасники банківської системи, банківські установи, ризики, можливості, воєнний стан, повномасштабне вторгнення.

Annotation. The article explores the impact of martial law on the banking system of Ukraine. It identifies the key risks that affect the stability of banks and considers the opportunities that contribute to the adaptation and development of the banking system.

Keywords: banking system, members of the banking system, banking institutions, risks, opportunities, martial law, a full-scale invasion.

Актуальність. На сьогодні від лютого 2024 року Україна перебуває у стані війни через агресію росії. Це стало неабияким випробуванням для грошово-кредитного сектору країни. В певному сенсі введення воєнного стану призвело до виникнення численних проблем та ризиків, таких як погіршення якості кредитного портфеля, зменшення ліквідності, кіберзагрози, економічна нестабільність та питання загальної безпеки країни. Однак водночас воєнний стан також відкрив перед банківською системою нові перспективи які, зокрема, стосуються розвитку цифрових технологій, оптимізації витрат, залучення нових клієнтів тощо, що може стати певним поштовхом до тривалого розвитку економіки держави.

Враховуючи поточні умови, спричинені введенням воєнного стану, учасникам банківської системи вкрай важливо досліджувати ризики та можливості в умовах сучасних реалій для досягнення максимальних результатів з наявними ресурсами, швидкої адаптації до нових викликів, забезпечення фінансової стійкості, що сприятиме підтримці економічної стабільності та поступовому відновленню держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню ризиків і можливостей для банківської системи України в умовах воєнного стану було приділено значну увагу та зроблено вагомий внесок у дослідження багатьох вчених, зокрема: Л. О. Петик, К. С. Міщенко, С. Сембер, І. Горкій, О. О. Матусевич, О. О. Сербін, Н. С. Прокопенко, В. М. Мирончук та І. В. Шепель. Однак, незважаючи на значну кількість опублікованих праць і оприлюднених досліджень вищезазначеними науковцями щодо ризиків та можливостей для банківської системи України в умовах воєнного стану, ще існують питання, які на сьогодні все ще залишаються дискусійними та потребують подальшого дослідження.

Метою статті є дослідження та визначення основних ризиків і можливостей, що постають перед банківською системою України в умовах воєнного стану.

Викладення основного матеріалу дослідження. Вплив воєнного стану та ризиків, на які він наражає, на середовище в якому функціонують банківські установи в Україні, з кожним днем дедалі більше посилюється. Л. О. Петик та К. С. Міщенко розглядають у своїй роботі банківські ризики як «інтегровану систему, яка за своїм складом є як кількісною, так і якісною, що зазнає постійних змін, спричинених впровадженням новітніх банківських продуктів, розвитком автоматизації банківських процесів і транснаціоналізацією банківської діяльності» [1]. Якісна класифікація банківських ризиків є необхідною задля виявлення внутрішніх резервів, які сприяють підвищенню ефективності управління ризиками в банківських операціях. Така класифікація має враховувати вплив як зовнішніх, так і внутрішніх факторів, що формують ризики.

У сьогоднішніх умовах ризики, з якими стикається банківська система України, стають більш вираженими та вимагають підвищеної уваги. Повномасштабне вторгнення суттєво вплинуло на рівень макроекономічного та валютного ризику, ризику прибутковості, капіталу, ліквідності та на кредитний ризик, а отже, спричинило необхідність у комплексній класифікації ризиків для банківської системи України. Ризики та їх можливий вплив на банківську систему України в період воєнних дій наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Ризики та їх можливий вплив на банківську систему України в умовах воєнного стану

Ризик	Характеристика впливу
1	2
Макроекономічний ризик	Відбувається значне скорочення економіки, дефіцит бюджету, зниження ВВП, зростання інфляції та безробіття
Ризик прибутковості	Військові дії можуть створювати ризики, які безпосередньо впливають на прибутковість банків через скорочення кредитування, зростання неповернень і зниження попиту на послуги
Валютний ризик	Вплив на валютні курси та нестабільність валютного ринку, що може створити ризик для банків, які мають валютні активи та зобов'язання, особливо при значній частці валютних операцій

Закінчення табл. 1

1	2
Ризик капіталу	Військові дії можуть впливати на зниження капіталу банків через збитки від непогашених кредитів, необхідність формування резервів, нестабільність економіки та ринків, що може погіршити платоспроможність банківських установ
Ризик ліквідності	Воєнний стан може спричинити нестабільність фінансових ринків та призвести до втрати ліквідності для банків. Клієнти, побоюючись фінансових труднощів, можуть почати знімати свої кошти з банківських рахунків
Кредитний ризик	Військові дії можуть збільшити кредитні ризики, що призведе до того, що фізичні та юридичні особи можуть не мати змогу виконувати свої фінансові зобов'язання через зниження ділової активності та зростання економічних труднощів

Джерело: складено за [1; 2, с. 252; 3]

Карту ризиків та їх впливу на банківську систему України в умовах воєнного стану за грудень 2023 року та червень 2024 наведено на рис. 1.

НБУ оцінює ризики за шкалою від 1 до 10, де 1 – найнижчий рівень ризику, 10 – найвищий рівень ризику [3].

Рис. 1. Карта ризиків і їх впливу на банківську систему України в умовах воєнного стану за грудень 2023 року та червень 2024

Джерело: [3]

Оцінки ризиків та їх впливу на банківську систему України за червень 2024 року, наведені на рис. 1, вказують на поступову стабілізацію банківських установ в умовах воєнного стану завдяки впровадженню ефективних стратегій ризик-менеджменту, реалізованих учасниками банківської системи. Ця тенденція до стабілізації є важливим показником, що демонструє пристосування банків до нових умов, які характеризуються своєю мінливістю, що виникли у результаті економічних і геополітичних змін, а також підтверджує ефективність впроваджених банками стратегій управління ризиками.

Внаслідок повномасштабного вторгнення росії, яке спричинило значний економічний тиск та ускладнило фінансову ситуацію в Україні, кількість банківських установ зазнала змін. Динаміку кількості діючих банківських установ в Україні за період 2019–2024 років відображено в табл. 2.

Як бачимо з табл. 2, за досліджуваний період спостерігається стале зменшення кількості банків, що діють на території країни. Кількість банків знизилася з 75 у 2019 році до 61 у 2024, що може бути цілком пов'язано з загостреними економіко-політичними змінами в країні. Кількість банків з іноземним капіталом також зменшилася за досліджуваний період з 35 до 22, що свідчить про зміну інвестиційного клімату в країні.

Таблиця 2

Кількість діючих банківських установ на території України за 2019–2024 роки

	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Кількість діючих банків:	75	74	71	67	63	61
з них з іноземним капіталом	35	33	33	30	27	26
у т. ч. зі 100 % іноземним капіталом	23	23	23	22	19	19

Джерело: складено за [4]

Однак частка банків зі 100 % іноземним капіталом коливалась менш суттєво, хоч і знизилась з 23 до 19. Отже, загалом така тенденція свідчить про адаптацію банківських установ до нових умов та ймовірної консолідації учасників банківської системи для забезпечення стабільності в умовах мінливого економічного середовища.

Так, в умовах воєнного стану на шляху банківської системи України до забезпечення економіко-політичної стабільності держави постає безліч перепон і можливих ризиків, однак також відкриваються численні можливості для розвитку та зміцнення банківської системи України.

Цифровізація банківських послуг і розвиток онлайн-послуг є однією з можливостей банківської системи України для розвитку в умовах воєнного стану. Вона відкриває нові можливості для розвитку банківських установ, підвищуючи ефективність на знижуючи витрати. Запровадження онлайн-банкінгу, мобільних платежів та інших цифрових рішень покращує доступність послуг, особливо для тих, хто був змушений через повномасштабне вторгнення покинути країну. Прикладом такої реалізації такої можливості в умовах воєнного стану є впровадження ПриватБанком системи розрахунку для ФОП без фізичного терміналу, з залученням додатка Приват24 та мобільного телефону з підтримкою NFC [5, с. 102].

У сьогоденніших непростих реаліях учасники банківської системи мають можливість активніше співпрацювати з урядом та міжнародними організаціями, що створює значні можливості для поступового зміцнення банківської системи та економічного відновлення держави. Фінансова підтримка на міжнародному рівні та ефективне використання внутрішніх ресурсів сприяє стабільності економіки та покращенню інвестиційного клімату, а також підсилює роль банків як ключових учасників економічного розвитку. Завдяки участі в міжнародних програмах допомоги, отриманню кредитних гарантій та обміну інформацією про ризики, банки отримують додаткові ресурси для підтримки бізнесу та населення [5, с. 102; 6].

У своїй роботі О. В. Марценюк, О. Л. Руда та В. М. Буяльська розглядають таку важливу можливість для банківської системи України, як інтернаціональне співробітництво в сфері навчання та підвищення фінансової грамотності населення є важливою можливістю для банківської системи України. Прикладом такої співпраці є спільний проєкт Національного банку України та Cambridge Judge Business School, започаткований з метою підтримки розвитку інновацій у фінансовій сфері України.

Автори зазначають, що, «незважаючи на активний розвиток та впровадження власних інновацій українськими банками, вивчення та узагальнення зарубіжного досвіду в інноваційній діяльності може сприяти підсиленню бізнес-моделі внутрішніх кредитних установ» [7, с. 139].

Повномасштабне вторгнення підтвердило важливість ефективного ризик-менеджменту, і подальший його розвиток відкриває нові можливості для зміцнення банківської системи України. З 2014 року НБУ та банківські установи активно запроваджують стратегії управління ризиками, що дозволило забезпечити стабільність фінансових операцій, зокрема захист від кібератак. Удосконалення системи ризик-менеджменту дає можливість не лише передбачати потенційні ризики, а й мінімізувати їх вплив, підвищуючи стійкість банків [6].

Використання та реалізація розглянутих можливостей сприятимуть відновленню економіки України, посиленню її фінансової безпеки у післявоєнний період, нададуть змогу зміцнити банківську систему держави, покращити конкурентоспроможність українських банків на світовому фінансовому ринку та підвищити довіру клієнтів і міжнародних партнерів.

Висновки. Повномасштабне вторгнення стало серйозним випробуванням для банківської системи, учасникам якої довелося зіткнутися з безліччю проблем і ризиків, але водночас це також відкрило нові можливості для розвитку в надскладних умовах. Ефективне використання банками усіх доступних можливостей сприятиме

стабілізації фінансового сектора під час воєнного стану, а ті банківські установи, які найшвидше та найрезультативніше зможуть адаптуватися до нестабільного середовища, зможуть не лише подолати викликані цим середовищем труднощі, а й стати рушієм економічного відновлення держави.

Науковий керівник – канд. екон. наук, доцент Самоїленко В. В.

Література: 1. Петик Л., Міщенко К. Оцінка банківських ризиків в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2024. № 65. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-98>. 2. Сембер С., Горкій І. Проблеми та виклики функціонування банківської системи України в умовах війни // Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти : VIII Всеукр. наук.-практ. конф., 2023. С. 250–252. 3. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність, червень 2024 року // Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-cherven-2024-roku>. 4. Кількість банків в Україні // Мінфін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/stat/count/2024/>. 5. Матусевич О. О., Сербін О. О. Сталий розвиток банківського сектору в Україні в умовах воєнного стану. *Agrosvit*. 2024. № 13. С. 98–106. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.13.98>. 6. Прокопенко Н., Мирончук В., Шепель І. Принципи функціонування банківської системи України в умовах війни. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-33>. 7. Марценюк О. В., Руда О. Л., Буяльська В. М. Тенденції ринку банківських послуг в умовах воєнного стану та у післявоєнному відновленні України. *Agrosvit*. 2024. № 6. С. 134–142. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.6.134>.

Стаття надійшла до редакції 20.03.2025 р.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ДО ЦИВІЛЬНОГО ЖИТТЯ

УДК 331.101.68

Кірющенко Д. М.

Здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня IV курсу
ННІ економіки і права ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. У статті висвітлено теоретичні засади соціально-психологічної адаптації військовослужбовців до цивільного життя; визначено мету соціально-психологічної адаптації, основні види та особливості адаптації військовослужбовців; обґрунтовано зарубіжний досвід соціально-психологічної адаптації та професійної переорієнтації військовослужбовців.

Ключові слова: соціально-психологічна адаптація, професійна переорієнтація, адаптація військовослужбовців, цивільне життя.

Annotation. This paper explores the theoretical aspects of servicemen's social and psychological adaptation to civilian life. It outlines the objectives of this adaptation, identifies key types and characteristics, and examines international approaches to both social and psychological adjustment as well as professional reintegration of former military personnel.